

Flora- en faunaonderzoek

De Weezenlanden Zwolle

Flora- en faunaonderzoek

De Weezenlanden Zwolle

Titel	Flora- en faunaonderzoek De Weezenlanden Zwolle
Uitvoering	Bureau Bleijerveld/Ruimte voor Advies
Opdrachtgever	Buro Boot Plesmanstraat 5 3900 AM Veenendaal
Datum	17 november 2014
Status	Definitief 6 ^e versie

Bureau
Bleijerveld

Andringastrjitte 27
8495 JZ Aldeboarn

tel 0566-632073
bleijerveld@ruimtevooradvies.nl

www.ruimtevooradvies.nl

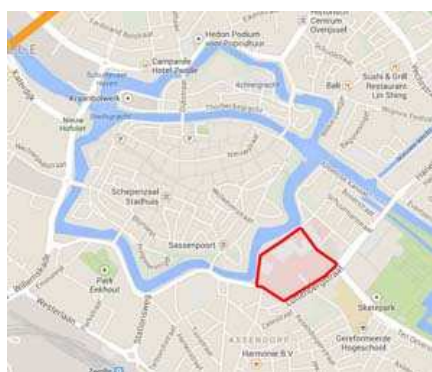
INHOUD

1	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding en doel	
1.2	Opzet onderzoek	
1.3	Plangebied en ingreep	
2	WETTELIJK KADER	5
2.1	Inleiding	
2.2	Flora- en faunawet	
2.3	Natuurbeschermingswet	
2.4	Ecologische hoofdstructuur	
2.5	Rode lijsten	
3	RESULTATEN	8
3.1	Gebiedsbeleid	
3.2	Veldonderzoek flora	
3.3	Veldonderzoek fauna	
4	CONCLUSIES	17

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

In de binnenstad van Zwolle bevindt zich een afdeling van de Isalaklinieken. De afdeling verhuist naar elders, waardoor hier ruimte voor herontwikkeling is. Daartoe zal de bestaande bebouwing worden gesloopt. Onder meer bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met beschermde soorten en gebieden. Wet- en regelgeving omtrent deze soorten en gebieden is vastgelegd in de Flora- en faunawet (Ff-wet), Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de structuurvisie.

Figuur 1. Zwolle-Centrum met globale ligging plangebied (rood).

Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van een zogenaamd flora- en faunaonderzoek van het plangebied, dat afhankelijk van de soort of soortgroep bestaat uit één of meerdere veldbezoeken. De rapportage kan dienst doen als onderbouwing bij bestemmingsplanwijzigingen en ontheffings- of vergunningaanvragen in het kader van de Ff-wet respectievelijk NB-wet.

1.2 Opzet onderzoek

Bij de beoordeling van het plangebied is een bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde soorten en de ligging van beschermde gebieden in de regio. Daarvoor is, zover mogelijk en nodig, gebruik gemaakt van verspreidingsatlassen en de website van Waarneming. Voor de ligging van beschermde gebieden is gebruik gemaakt van diverse overheidswebsites. Op 13 januari 2014 is het plangebied bezocht. Daarbij is gelet op de daadwerkelijke aanwezigheid van beschermde soorten en indirecte aanwezigheid in de vorm van sporen (verblijfplaatsen, wissels, pootafdrukken en dergelijke). Verder is het terrein beoordeeld op de geschiktheid voor beschermde soorten (habitatbeoordeling). De resultaten van de quick scan zijn gerapporteerd op 20 januari 2014. Op basis daarvan is in het zomerhalfjaar van 2014 onderzoek gedaan naar nest- en verblijfplaatsen van Gierzwaluw en vleermuizen. De resultaten hiervan zijn toegevoegd aan de quick scan. Het onderhavige rapport is dus opgebouwd uit de gezamenlijke resultaten van de quick scan in januari 2014 en het vervolgonderzoek in de zomer van 2014.

1.3 Plangebied en ingreep

Het plangebied ligt aan de Groot Wezenland ten zuidoosten van de oude kern van Zwolle. Het terrein beslaat ruim vier hectare en wordt voor een belangrijk deel ingenomen door

bebouwing en verharding (fig. 2 & 4). De bebouwing is van oudere datum, zij het dat de bouwjaren verschillen. Alle gebouwen beschikken over een plat dak, terwijl de meeste onderdelen van het complex in meer of mindere mate bestaan uit hoogbouw. Het terrein is betrekkelijk arm aan groen, behalve in de oosthoek. Hier ligt een klein parkje met bomen in open verband. Elders op het terrein is her en der klein plantsoen aanwezig, stroken gras of stadsbomen. De onverharde oppervlakten op het terrein zijn zeer goed verzorgd. Plekken met meer spontane plantengroei ontbreken. Van de plantsoenen aan de westzijde is de bodem bedekt met houtsnippers of bodembedekkers. Op het terrein, inclusief het parkje, komen nauwelijks struiken voor. Langs de Luttenbergstraat (ZO), de Assendorperstraat (Z) en de zuidelijke helft van Groot Wezenland (W) staan platanen in laanverband. Langs het noordelijke deel gaat het om eiken. Deze sluiten aan op een groenstrook met oude eiken langs de gracht. De meeste bomen binnen het plangebied zijn jong tot vrij oud. Enkele eiken en platanen lijken wat ouder, maar echt kapitale exemplaren ontbreken. Op het terrein is geen oppervlaktewater aanwezig. Het enige water in de omgeving is een brede stadsgracht met verticale kade.

Het plan bestaat om op vrijkomende terrein een woonwijk te ontwikkelen. Hiervoor dient alle bebouwing te worden gesloopt. Daarnaast zal woningcorporatie Delta Wonen in de noordoosthoek een appartementengebouw realiseren ter plaatse van het gebouw 'Transitorium'. In totaal zullen maximaal 290 woningen (grondgebonden en appartementen) worden gerealiseerd. Van de bomen blijft een deel behouden en wordt een ander deel verplant (fig. 5).

Figuur 2 & 3. Luchtfoto plangebied met projectgrens (geel) en rechts het nieuwbouwplan.

Figuur 4. Luchtfoto plangebied in noordelijke richting gezien.

Figuur 5. Toekomstige situatie plangebied met bomenplan.

LEGENDA

Bestaande situatie

- Bestaande bebouwing (niet nauwkeurig)
- Kadastrale grens
- Kadastrale grens (niet nauwkeurig)
- Boomkruin

Nieuwe situatie

- Geprojecteerde kavelgrens
- Te kappen boom (188 stuks)
- Te behouden boom (24 stuks)
- Te verplanten boom (huidige positie) (8 stuks)
 - 61: Platanus hispanica ø10 cm
 - 106: Corylus colurna ø15 cm
 - 118: Quercus palustris ø45 cm
 - 182: Tilia cordata ø35 cm
 - 185: Castanea sativa ø30 cm
 - 196: Tilia cordata ø35 cm
 - 213: Carpinus betulus ø23 cm
 - 228: Quercus robur ø 50 cm
- Te verplanten boom (toekomstige positie) (8 stuks)
- Nieuw te planten boom
 - Tt: Tilia tomentosa 'Brabant' (1 st)
 - Qp: Quercus palustris (1 st)
 - Po: Platanus orientalis 'Digitata' (1 st)
 - Be: Betula ermanii 'Blush' (19 st)
 - Ph: Platanus hispanica (32 st)
 - Pa: Prunus Avium (40 st)

Foto 1. Zuidzijde terrein t.h.v. de Assendorperstraat.

Foto 2. Zuidwestzijde terrein t.h.v. de Groot Wezenland.

Foto 3. Westzijde terrein nabij de hoofdingang met parkeerplaats.

Foto 4. Noordrand van het terrein met rechts het verpleeghuis .

Foto 5. Parkje in de oosthoek met op de achtergrond het zusterhuis.

Foto 6. Oostzijde terrein t.h.v. de Luttenbergstraat .

2 WETTELIJK KADER

2.1 Inleiding

In Nederland is de wetgeving omtrent de bescherming van natuurwaarden gesplitst in soortbescherming en gebiedsbescherming. De bescherming is geregeld in respectievelijk de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. In deze twee wetten zijn de nationale natuurwetgeving en internationale richtlijnen en verdragen verankerd, zoals Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetlands-Conventionie, Conventionie van Bern, Cites en Verdrag van Ramsar.

2.2 Flora- en faunawet

De bescherming van dier- en plantensoorten in Nederland is geregeld via de Flora- en faunawet. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen kan op grond van artikel 75 worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Een ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO).

Verbodsbepalingen

Art. 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op andere wijze van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.

Art 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.

Art 10: Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.

Art 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren.

Art 12: Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.

De beschermde soorten zijn ondergebracht in drie tabellen die elk een ander beschermingsregime kennen.

In tabel 1 zijn de algemene beschermde soorten ondergebracht. In geval van ruimtelijke ingrepen, en bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van tabel 1 een vrijstelling van de verbodsbepalingen.

In tabel 2 zijn de minder algemene beschermde soorten ondergebracht. In geval van ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van tabel 2 een vrijstelling van de verbodsbepalingen, mits men werkt op basis van een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode. In overige gevallen is een ontheffing noodzakelijk, waarbij een lichte toetsing wordt toegepast.

In tabel 3 zijn de strikt beschermde soorten ondergebracht, waaronder bijlage 4-soorten van de Habitatrichtlijn. In geval van bestendig gebruik en beheer geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen (uitgezonderd art. 10), mits men werkt op basis van een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode. Voor ruimtelijke ingrepen is in alle gevallen is een ontheffing noodzakelijk, waarbij een zware toetsing wordt toegepast.

Bij lichte toetsing wordt één criterium gehanteerd:

1) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Bij zware toetsing worden drie criteria gehanteerd:

1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang,

2) er is geen alternatief,

3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (Art. 2). Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

Verbodsbepalingen

Op grond van artikel 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Er is nadruk komen te liggen op het voorkomen van negatieve effecten. Bij ingrepen die negatieve effecten hebben zijn er twee mogelijkheden:

1. Mitigatie

Wanneer door toepassing van mitigerende maatregelen negatieve effecten kunnen worden voorkomen, is een ontheffing niet verplicht.

2. Ontheffing

Wanneer mitigatie niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden aangevraagd.

Ontheffing

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. De belangen waarnaar verwezen wordt, zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Bij de beoordeling dienen de volgende vragen in onderstaande volgorde te worden beantwoord:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
- Is er een wettelijk belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

RvO beoordeelt vervolgens of het wettelijk belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en).

Tabel 2-soorten

Tabel 2-soorten worden getoetst aan de gunstige staat van instandhouding. Een gedragscode kan ook uitkomst bieden voor Tabel 2-soorten. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit. Daarbij moet worden aangetoond dat precies zo wordt gewerkt als de gedragscode aangeeft.

Vogels

Voor vogels is ontheffing alleen mogelijk op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b) *
- Veiligheid van het luchtverkeer (c)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)

Tabel 3-soorten

Bijlage 1-soorten

Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 is ontheffing mogelijk op grond van alle belangen uit het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1-soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep.

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of

- economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn

Voor Bijlage IV-soorten uit Tabel 3 alleen ontheffing mogelijk op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)

2.3 Natuurbeschermingswet

De NB-wet heeft de bescherming en instandhouding van natuurgebieden met een hoge ecologische waarde in Nederland als doel. Daartoe zijn gebieden aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn (VR-gebieden), Habitatrichtlijn (HR-gebieden) en het Verdrag van Ramsar (Wetlands). Verder vallen ook Beschermd Natuurmonumenten onder de NB-wet. De VR- en HR-gebieden worden samengevat onder de noemer Natura 2000. Voor de Natura 2000-gebieden worden/zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor specifieke vogelsoorten of habitats. Deze kunnen van gebied tot gebied verschillen. De vier genoemde gebieden kunnen overlappen. Activiteiten die een negatief effect hebben op Natura 2000-gebieden zijn verboden. Dat geldt ook voor activiteiten buiten de gebieden die een negatief effect hebben binnen het gebied. Voor activiteiten is een vergunning mogelijk. Een vergunning wordt pas afgegeven wanneer een zogenaamde 'habitattoets' is doorlopen. Hieruit moet blijken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en geen verstoring van soorten optreedt. Een vergunning wordt afgegeven door de betreffende Provincie.

2.4 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De begrenzing van de EHS wordt door de provincie vastgesteld en is in verwerkt in provinciale streekplannen. Per eenheid zijn natuurdoeltypen geformuleerd. In of in de nabijheid van EHS-gebieden zijn handelingen verboden die de waarden, kenmerken of functies van het gebied aantasten. Hiervan kan alleen worden afgeweken als er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van groot openbaar belang. In dat geval dienen negatieve effecten wel te worden gecompenseerd.

2.5 Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort onder de Flora- en faunawet nodig. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.

3 RESULTATEN

3.1 Gebiedsbeleid

Het plangebied ligt in de bebouwde kom en wordt omringd door woonwijken. Het terrein is geen onderdeel van beschermde gebieden en ligt ook niet in de directe omgeving van beschermde gebieden. Ook is er geen relatie met beschermde gebieden op grotere afstand. Een negatief effect op beschermde gebieden in de omgeving is daarom op voorhand uit te sluiten.

3.2 Veldonderzoek flora

De groene delen van het terrein zijn zeer goed bijgehouden en wilde flora neemt een bescheiden plaats in. De plantsoenen worden regelmatig geschoffeld en grasstroken als gazon beheerd. Her en der waren in lage bedekking typische tuinonkruiden aanwezig als Gewone paardenbloem, Kleine veldkers, Knopkruid en Madeliefje. Er zijn geen bedreigde of beschermde plantensoorten aangetroffen. Het veldbezoek (d.d. 14-01-2014) vond plaats in een voor flora ongeschikte onderzoeksperiode. Op basis van de locatie, het grondgebruik en de aanwezige vegetatie zijn strikter beschermde plantensoorten (tabel 2/3) echter uit te sluiten.

3.3 Veldonderzoek fauna

Zoogdieren

Alle inheemse soorten zoogdieren worden beschermd door de Ff-wet. Er zijn geen zoogdieren of sporen waargenomen. Het terrein is weinig geschikt voor zoogdieren, omdat de kruid- en struiklaag slecht ontwikkeld is en de oppervlakten gering zijn. Daarnaast ligt het plangebied in de binnenstad en heeft de omgeving ook een zeer stedelijk karakter. Met name in het parkje zijn wel algemene soorten van tabel 1 te verwachten, zoals Huisspitsmuis en Egel.

Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn strikt beschermd (tabel 3/bijlage IV HR). Verblijfplaatsen bevinden zich in bomen of kunstwerken, zoals gebouwen. Alle bomen op het terrein zijn geïnspecteerd op holten. Er zijn alleen beginnende en kleine holten gevonden die ongeschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. De gebouwen zijn in theorie wel geschikt als verblijfplaats (zie foto's 5-8). Op het zusterhuis na zijn in alle gebouwen in meer of mindere mate open stootvoegen aangetroffen die toegang tot de spouw verschaffen. Het is niet bekend of en hoe de spouw geïsoleerd is. Verder zijn de gevels van een aanzienlijk deel van de gebouwen, met name in de zuidelijke helft, voorzien van marmeren platen. Tussen de platen en de feitelijke gevel bestaat een ruimte van enkele centimeters die aan de onderzijde toegankelijk is voor vleermuizen. Ten slotte beschikken sommige gebouwen over daklijsten waarin zich mogelijk loze ruimten bevinden of waarlangs de spouw bereikbaar zou kunnen zijn. Als foerageergebied is het plangebied weinig interessant, omdat de oppervlakten hiervan te beperkt zijn om een wezenlijke rol te spelen. Het is mogelijk dat over het terrein vliegroutes lopen naar de stadsgracht, omdat deze een aantrekkelijk foerageergebied vormt. Het is niet waarschijnlijk dat de structuren binnen het plangebied van essentieel belang zijn voor de vliegroutes.

Foto 5. Daklijst van marmer, aan de onderzijde afgewerkt met plaatmateriaal.

Foto 6. Onderzijde gevelbekleding met spleet.

Foto 7. Daklijst van plaatmateriaal.

Foto 7. Gevel met open stootvoegen.

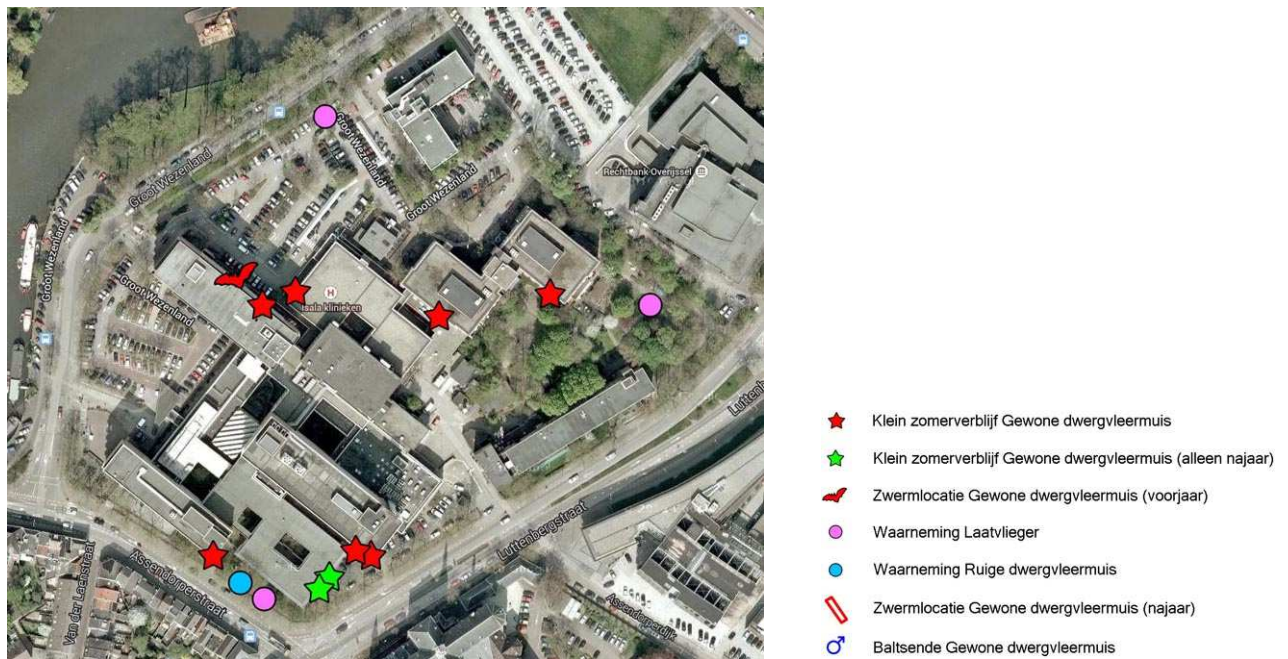
Op grond van de resultaten van de quick scan is in het zomerhalfjaar van 2014 een vleermuisonderzoek uitgevoerd dat vanwege de complexiteit van het terrein uit acht bezoeken bestond. Op 7 juli is na afloop van een gierzwaluwonderzoek een bepaalde locatie extra onderzocht op vleermuizen naar aanleiding van de uitkomst van het onderzoek 29 juni. In onderstaande tabel zijn de details van de bezoeken weergegeven.

Datum	Periode	Tijden	Temperatuur	Wind	Weertype
1 juni 2014	Avond	21:45-23:45	14°C	0 Bft	Onbewolkt
11 juni 2014	Ochtend	03:05-05:05	12°C	1 Bft	Bewolkt, beetje regen
23 juni 2014	Avond	22:00-24:00	17°C	0 Bft	Licht bewolkt, droog
29 juni 2014	Ochtend	03:10-05:10	16°C	0 Bft	Bewolkt, droog
7 juli 2014	Avond	22:00-24:00	18°C	0 Bft	Onbewolkt
20 augustus 2014	Avond	21:45-23:45	12°C	0 Bft	Bewolkt, 1 bui
22 augustus 2014	Avond	21:45-23:45	12°C	0 Bft	Half bewolkt, droog
3 september 2014	Avond Dubbelbezoek	20:30-01:00	16°C	1 Bft	Onbewolkt

De weersomstandigheden tijdens de meeste bezoeken waren gunstig voor het inventariseren van vleermuizen, dat wil zeggen windarm, droog en voldoende warm (> 10°C). Op 11 juni en 20 augustus was er voor korte tijd sprake van respectievelijk lichte miezer en een lichte bui. Op beide data vlogen zowel voor als na de neerslag vleermuizen rond en is er geen piek of dal in de aantallen geconstateerd. Op basis daarvan is geconcludeerd dat de neerslag de resultaten niet wezenlijk heeft beïnvloed. Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van een *bat detector* (Pettersson D 240x), een kijker, een filmcamera en een sterke zaklantaarn. Zonodig konden hoogwaardige digitale geluidsopnamen worden gemaakt voor soortanalyse (Olympus LS-11).

Resultaten voorjaarsonderzoek 1 juni – 7 juli (zie fig. 6)

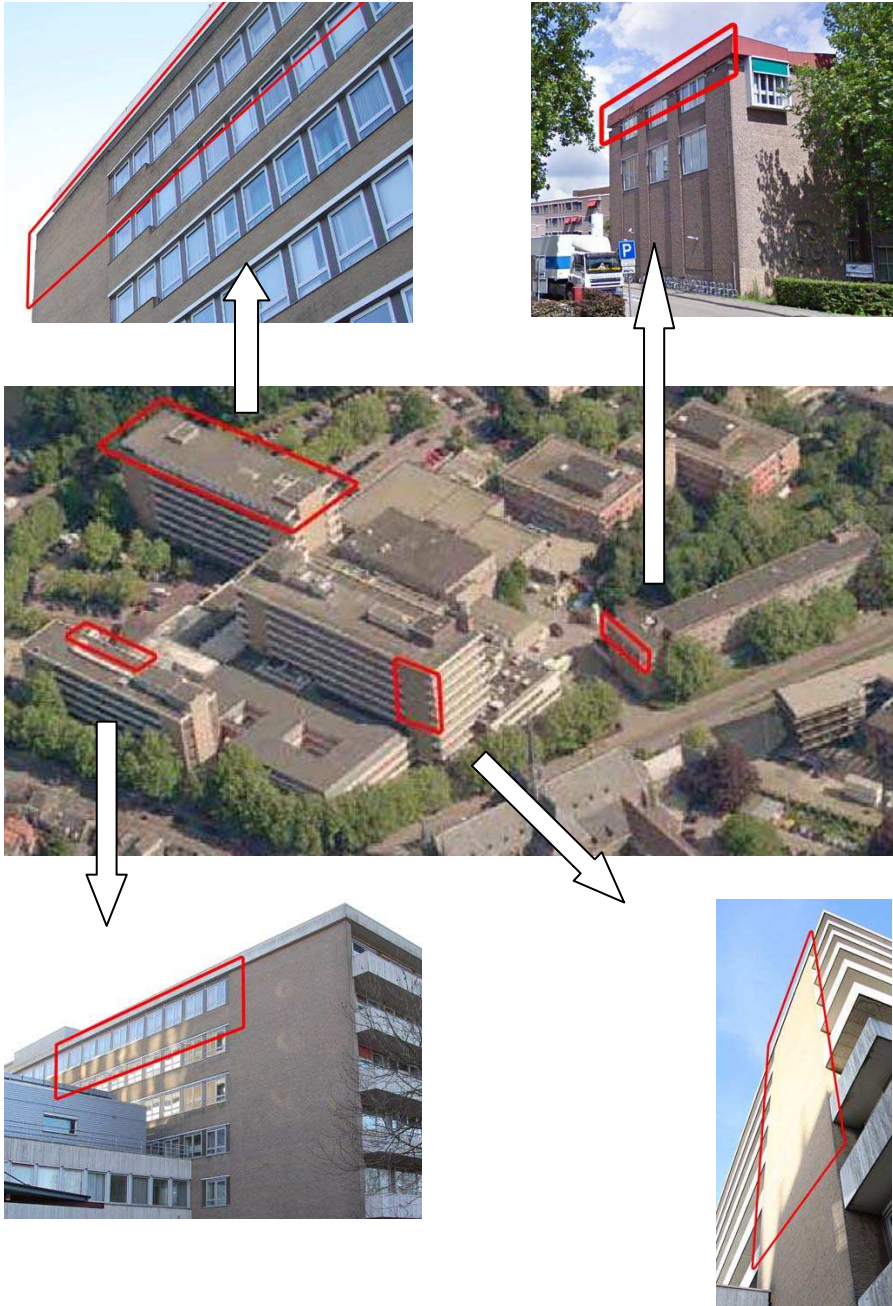
De resultaten van de eerste drie data verschilden weinig van elkaar. Er waren voornamelijk Gewone dwergvleermuizen waar te nemen. Af en toe vloog een enkele Laatvlieger door het plangebied, voornamelijk door het parkje aan de noordzijde. Eenmaal is een Ruige dwergvleermuis waargenomen aan de zuidkant van het plangebied. Kort na zonsondergang en voor zonsopgang waren de meeste vleermuizen in het plangebied aanwezig. Buiten deze momenten werd het terrein nauwelijks gebruikt. Op zes locaties zijn kleine zomerverblijven van één of twee solitaire Gewone dwergvleermuizen gevonden. De zomerverblijven zijn vastgesteld op basis van uit- of invliegende exemplaren en op basis van zwermen. Een deel van de zomerverblijven bevond zich in de spouw en deels achter de marmeren platen. Op 29 juni werd tegen zonsopgang een zwermplaats gevonden bovenaan een hoog gebouw bij de hoofdingang. Om de grootte van het vermeende verblijf te tellen is op 7 juli 's avonds bij de locatie gepost. Er is toen slechts één uitvliegend exemplaar waargenomen. Op het terrein zijn geen belangrijke vlieg- en foerageerroutes gevonden.

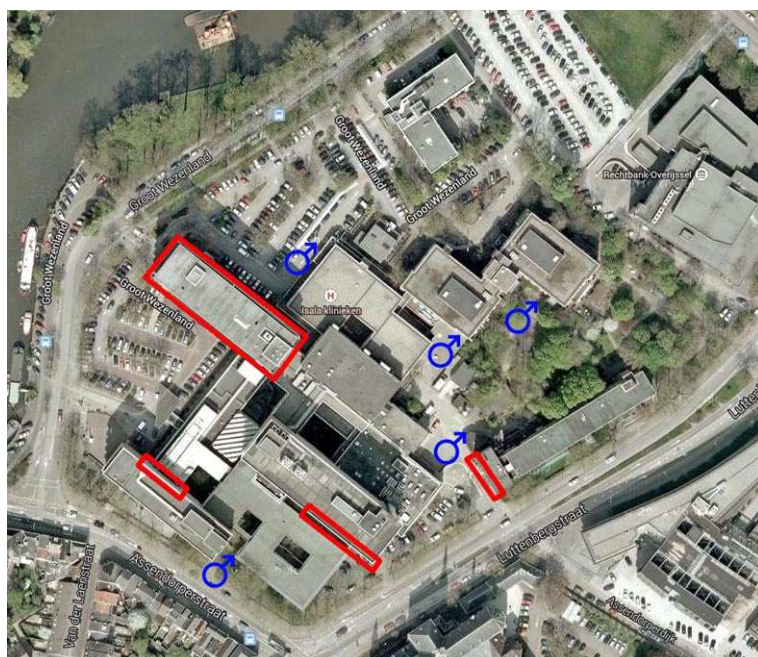
Figuur 6. Luchtfoto plangebied met de belangrijkste waarnemingen van het voorjaaronderzoek vleermuizen, inclusief kleine zomerverblijven in augustus (groen).

Resultaten najaaronderzoek 20 augustus – 3 september (zie fig. 7)

Aanvankelijk verschilde het beeld niet wezenlijk van dat van het voorjaaronderzoek. Het merendeel van de vleermuizen bestond uit Gewone dwergvleermuizen, terwijl Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis een enkele keer zijn waargenomen. In het begin van de avond werd het terrein weinig gebruikt. Hoewel het onderzoek gefocust was op balts, zijn ook nog wel kleine zomerverblijven gevonden op basis van uitvliegende dieren. Tijdens het tweede najaarsbezoek (22 augustus) was her en der voorzichtige baltsactiviteit waar te nemen. In september zijn op verschillende plaatsen baltsende Gewone dwergvleermuizen gevonden. De balts leek zich te concentreren op plaatsen waar ook kleine zomerverblijven zijn gevonden of die hiervan werden verdacht. Naar aanleiding van de grootte van de gebouwen, het relatief grote aantal zomerverblijven en het zwermgedrag zonder verblijfplaats op 29 juni, is op 3 september later op de avond gezocht naar nachtelijk zwermen dat op een groot winterverblijf wijst. Op vier plaatsen op het complex is dit vastgesteld, waarbij de noordelijkste locatie veruit het grootst was met circa honderd zwermende Gewone dwergvleermuizen bij de bovenste verdieping rond het gehele gebouw. De meest oostelijke locatie was klein met slechts enkele exemplaren. De twee overige locaties waren middelgroot met tien tot twintig dieren. In totaal werd op de vier locaties samen gezwerm door 100 tot 150 dieren. Het aantal zwermende vleermuizen is niet gelijk aan het aantal overwinterende dieren. Dit kan veel hoger liggen. Wel vormt het aantal zwermende exemplaren een indicatie voor de grootte van het winterverblijf. Een ruwe schatting gaat uit van 10 tot 20 keer het aantal zwermende dieren tijdens de piek, dat wil zeggen 1000 tot 4000 exemplaren (mond. meded. H. Limpens, Zoogdiervereniging). Buiten het plangebied zijn in de bomen langs de gracht verschillende baltslocaties van Rosse vleermuis en Ruige vleermuis gevonden. Er is geen relatie te verwachten tussen deze locaties en het plangebied.

Figuur 7. Locaties nachtelijk zwermen Gewone dwergvleermuis.

- ★ Klein zomerverblijf Gewone dwergvleermuis
- ☆ Mogelijk klein zomerverblijf Gewone dwergvleermuis
- ★ Klein zomerverblijf Gewone dwergvleermuis (alleen najaar)
- 👉 Zwermlocatie Gewone dwergvleermuis (voorjaar)
- Waarneming Laatvlieger
- Waarneming Ruige dwergvleermuis
- 👉 Zwermlocatie Gewone dwergvleermuis (najaar)
- ♂ Baltsende Gewone dwergvleermuis

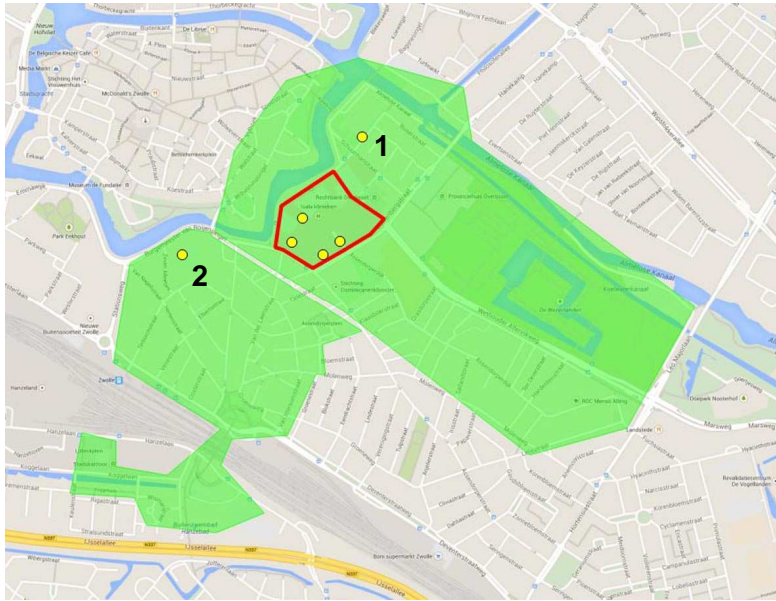
Figuur 8. Luchtfoto plangebied met de belangrijkste waarnemingen van het najaarsonderzoek vleermuizen.

Resultaten omgevingsonderzoek winterverblijven

Tijdens het najaarsonderzoek zijn sterke aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van een winterverblijf van Gewone dwergvleermuis in het ziekenhuiscomplex. Met het oog op het mitigatie- en compensatieplan dat naar aanleiding van de vastgestelde functie moet worden opgesteld, is in september een onderzoek gestart naar de aanwezigheid van winterverblijven in de omgeving van het ziekenhuis (fig. 8). Voor het onderzoek zijn alle hoge gebouwen in het onderzochte gebied na 23:00 bezocht en met een *bat detector* vijf tot tien minuten onderzocht op zwermgedrag. Voorafgaand aan het onderzoek is altijd eerst de grote zwermlocatie in het plangebied bezocht om vast te stellen of er nog gezwermd werd. Het gebied is driemaal bezocht. Tijdens het laatste bezoek op 25 september bleek de zwermactiviteit in het plangebied over te zijn. Daarop is het onderzoek afgebroken.

Datum	Periode	Tijden	# pers.	Temp.	Wind	Weertype
15 september 2014	Nacht	23:00-02:30	1	16°C	1 Bft	Onbewolkt
22 augustus 2014	Nacht	23:00-02:30	1	14°C	1 Bft	Onbewolkt
3 september 2014	Nacht	23:00-24:00	4	15°C	1 Bft	Bewolkt, droog

In de directe omgeving van het plangebied zijn aanwijzingen gevonden voor twee winterverblijven op basis van nachtelijk zwermen. Dit is vastgesteld bij het Thomas á Kempiscollege aan de Wiecherlinckstraat ten noorden van het plangebied (fig. 10) en in het gebouw van GGD IJsselland aan de Zeven Alleetjes ten zuidwesten van het plangebied (fig. 9). Beide locaties waren qua grootte vergelijkbaar met de twee middelgrote zwermplekken binnen het plangebied (10-15 zwermende exx.).

Figuur 9. Plangebied (rood) met het onderzochte gebied (groen) en vastgestelde zwermplaatsen in de omgeving (geel) met nummerv verwijzing.

1. Thomas á Kempiscollege
2. GGD

Figuur 10. GGD-gebouw aan de Zeven Alleetjes met zwermlocatie (pijl).

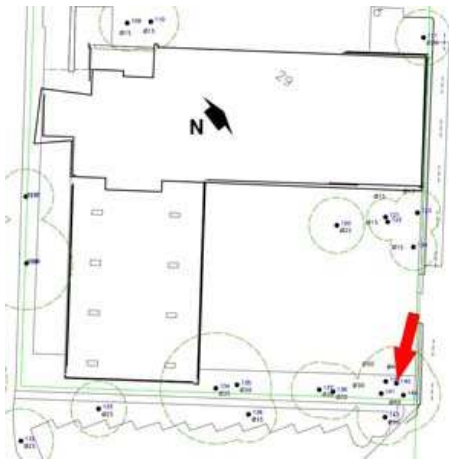

Figuur 11. Thomas á Kempiscollege aan de Wiecherlinckstraat met zwermlocatie (cirkel).

Vogels

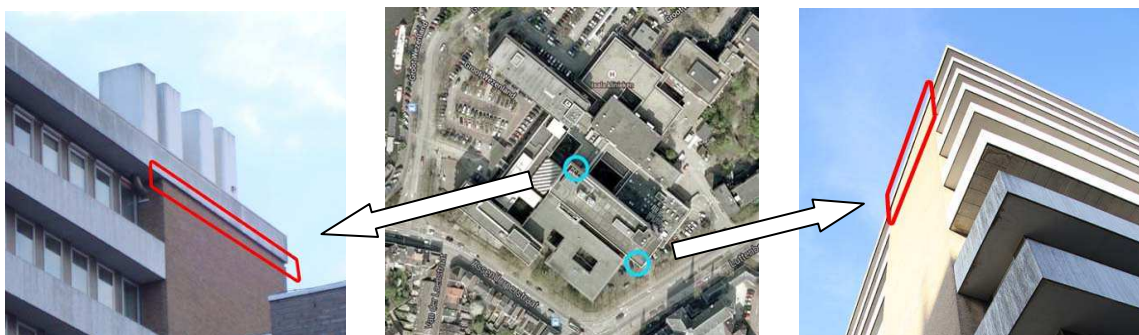
Alle inheemse broedvogels zijn beschermd. De Ff-wet maakt onderscheid tussen vogels zonder en met vaste broedplaatsen. Van vogels zonder vaste broedplaats zijn alleen de broedsels beschermd en niet het leefgebied. Van vogels met een vaste broedplaats is naast de broedplaats (jaarrond) ook het functionele leefgebied beschermd.

In het plangebied waren enkele algemene soorten van het stedelijk gebied aanwezig, namelijk Koolmees, Boomkruiper, Tjiftjaf, Koolmees, Merel, Vink, Ekster, Kraai, Sperwer en Houtduif. Het terrein is matig geschikt als leefgebied voor vogels, omdat struweel gedeels ontbreekt. Op het platte dak van het complex broedde een paar Scholeksters. Tijdens de boominspectie zijn verschillende oude nesten van Houtduif en Ekster gevonden. In een den (boomnr. 140, boominventarisatie Buro Boot) ten oosten van het Transitorium bevond zich een nest dat vermoedelijk aan Kraai is toe te schrijven (fig. 11). Het nest is in het voorjaar gecontroleerd op eventueel gebruik door bijvoorbeeld Sperwer, maar niet in gebruik gebleken.

Figuur 12. Noordwesthoek ziekenhuisterrein met de bomen rond het Transitorium en boom met een mogelijk sperwernest (rode pijl).

Aanvankelijk is het complex als niet geschikt beoordeeld voor vaste nestplaatsen van Huismus en Gierzwaluw. Tijdens het vleermuisonderzoek bleek dat twee locaties door Gierzwaluw toch in gebruik waren als nestplaats. Dit heeft geleid tot een extra veldbezoek op 7 juli om de nestplaatsen beter in kaart te brengen. De nestplaatsen bevonden zich op een richel bovenaan de gevel van een hoog gebouw (fig. 12). Op beide locaties ging het om circa vijf exemplaren.

Figuur 13. Locaties Gierzwaluwnesten.

Amfibieën en reptielen

Alle soorten amfibieën en reptielen zijn in meer of mindere mate beschermd. Het plangebied is vrijwel ongeschikt voor amfibieën vanwege de geringe oppervlakte, het soort beplanting en de ligging tussen verharding en gebouwen. Bovendien ontbreekt geschikt voortplantingswater in en rond het terrein. De stadsgracht is ter hoogte van het plangebied niet geschikt voor amfibieën. Op het terrein zijn hoogstens weinig kritische amfibieën van tabel 1 te verwachten, zoals Gewone pad en Bruine kikker. Het plangebied voldoet niet aan de habitateisen van reptielen.

Vissen

In het plangebied komt geen oppervlaktewater voor. Een effect op vissen in het algemeen is daarom uitgesloten.

Ongewervelden

Het plangebied vertegenwoordigt geen belang voor beschermde soorten uit de overige soortgroepen. Een negatief effect op beschermde soorten uit de groep ongewervelden is uitgesloten.

4 CONCLUSIES

Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet in of in de directe omgeving van beschermde gebieden. Op grond van de planschaal en de bestemming van het terrein is een effect op beschermde gebieden in de omgeving uit te sluiten.

Flora

- Er zijn geen bedreigde of beschermde plantensoorten aangetroffen. Het voorkomen van bedreigde en strikter beschermde soorten is uit te sluiten.

Fauna

- De ingreep kan een negatief effect hebben op tabel 1-soorten uit de groepen zoogdieren en amfibieën. Voor dergelijke soorten geldt een algemene vrijstelling in geval van ruimtelijke ontwikkelingen.
- Het complex is in gebruik als klein zomerverblijf, paarverblijf en winterverblijf voor Gewone dwergvleermuis (tabel 3/bijlage IV HR). Een kraamfunctie is niet vastgesteld. In de bomen zijn geen verblijven gevonden. Het belang van het terrein voor vlieg- en foerageerroutes is te verwaarlozen.
- In de opgaande begroeiing en op de platte daken zijn broedsels van vogels zonder vaste nestplaats te verwachten.
- In één hoog gebouw van het complex zijn circa tien vaste nestplaatsen van Gierzwaluw aanwezig.
- Het plan is niet van invloed op strikter beschermde zoogdieren, reptielen, strikter beschermde amfibieën, vissen en ongewervelden.

Uit het onderzoek komen naar voren dat het plan – wat de strikter beschermde soorten betreft – een negatief effect kan hebben op vleermuizen, op broedvogels zonder vaste nestplaats en op broedvogels met een vaste nestplaats.

Gewone dwergvleermuis en Gierzwaluw

Door het uitvoeren van de sloop- en bouwwerkzaamheden wordt de vaste rust- of verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis en Gierzwaluw vernietigd. Immers, de individuen worden gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaatsen overtreden. Het verstoren (het gedwongen vertrekken) van Gewone dwergvleermuis en Gierzwaluw kan niet voorkomen worden. Gelet hierop dient er op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet ontheffing te worden aangevraagd. Deze ontheffing wordt slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen belangen.

In het kader van het bestemmingsplan is in aanvulling op deze rapportage een notitie opgesteld met als de de uitvoerbaarheid van het project in relatie tot de aanwezige beschermde ecologische waarde aan te tonen (P13-0474-033, d.d. 17-11-2014). Deze notitie gaat in op de belangrijkste criteria voor het verkrijgen van een ontheffing. Dit zijn het belang, beoordeling van alternatieven en de staat van instandhouding. Hieruit is geconcludeerd dat het redelijkerwijs aannemelijk is dat met een goede onderbouwing ontheffing verleend zal worden en het plan derhalve uitvoerbaar is.

Broedvogels zonder vaste nestplaats

Vanuit de zorgplicht van de Flora en Faunawet dient rekening gehouden worden met broedvogels zonder vaste nestplaats. Dit kan middels de volgende maatregelen:

- Om broedsels in de opgaande begroeiing te voorkomen wordt deze buiten het broedseizoen gerooid.
- Het rooien geschiedt in ieder geval buiten de periode half maart- half juli, maar het is aan te raden om het buiten de periode 1 maart-30 september te doen.
- De platte daken van de gebouwen worden ongeschikt gemaakt voor broedvogels (zover ze gesloopt worden binnen de broedperiode, minimaal tussen 1 maart tot half juli), bijvoorbeeld door de daken permanent van een dun laagje water te voorzien.
- Voorafgaand aan de sloop worden de gebouwen gecontroleerd op aanwezigheid van broedvogels.